

PÁZMÁNY

Pázmány Péter Katolikus Egyetem

1635

ÉGHAJLATVÉDELEM ÉS BÍRÓSÁGOK

TAHYNÉ KOVÁCS ÁGNES (PPKE JÁK, TVKI)

PPKE

GENEZIS
Kiválósági
Diákműhely

Éghajlatvédelem és a bíróságok konferencia

2024. június 3-án, hétfőn a Pázmány Péter Katolikus Egyetem dísztermében
(Budapest, VIII. Szentkirályi u. 28-30.)

a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Környezetjogi és Versenyjogi Tanszéke,
az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Jövő Nemzedékek Érdekeinek Védelmét Ellátó Titkársága,
valamint a Magyar Természetvédők Szövetsége közös szervezésében

Program:

9:30-10:00 Regisztráció

10:00-11:30

Bándi Gyula a Jövő Nemzedékek Szószólója (AJBH); tanszékvezető professzor (PPKE JÁK): Megnyitó
Sulyok Katalin egyetemi adjunktus (ELTE, AJBH): A nemzedékek közötti méltányosság bírósági
kikényszerítésének lehetőségei a nemzeti klímaperekben

Bögös Fruzsina bírósági (Kúria): Egy hazai klímavédelmi per lehetőségei

Szemesi Sándor főtanácsadó (Alkotmánybíróság): Montanától Strasbourgon át a Donáti utcáig: a jövő
nemzedékek fellépési lehetőségei klímaperekben

Kérdések és válaszok

11:30-11:45 Szünet

11:45-13:00

Tahyné Kovács Ágnes egyetemi docens (PPKE): Új utak a természet védelmében: klímaper és a
természet jogai közös pontok

Gajdics Ágnes ügyvéd (EMLA): Éghajlatvédelmi szempontok a hatásvizsgálati eljárások nyomán indult
perekben

Éger Ákos ügyvezető elnök (MTVSZ): A Föld Barátai Hollandia győzelme a Shell ellen: eredmény és
tanulságok

Kérdések és válaszok

Levezető: **Farkas István Tamás** társelnök, Magyar Természetvédők Szövetsége

13:00-13:30 Szendvicsebéd

A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

Jelentkezés 2024. május 30-ig a következő oldalon:

<https://forms.gle/1ygDANtcHgjJGLRQA>

Figyelem! Túljelentkezés esetén a regisztrációt előbb lezárhatjuk.

További információ: MTVSZ, rendezveny@mtvsz.hu

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

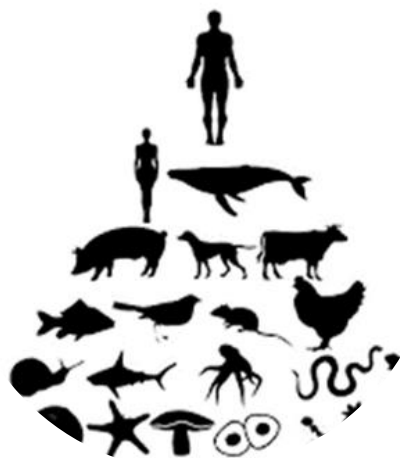

hármás krízis

szennyezés
biodiverzitás csökkenés
klímaváltozás

Szabályozási koncepciók

- Antropocentrikus szabályozás
- Jövő nemzedék érdekeit középpontba helyező
- Biocentrizmus
- A természet jogait előtérbe helyező (RoN)
- (+ teremtésvédelem)

RIGHTS OF NATURE

The book cover features a photograph of a large tree stump in a forest. The stump is in the foreground, and the background shows a dense forest with sunlight filtering through the trees. The text is overlaid on the image in a clean, white, sans-serif font.

SHOULD
TREES
HAVE
STANDING?

LAW, MORALITY,
AND THE ENVIRONMENT

CHRISTOPHER D. STONE

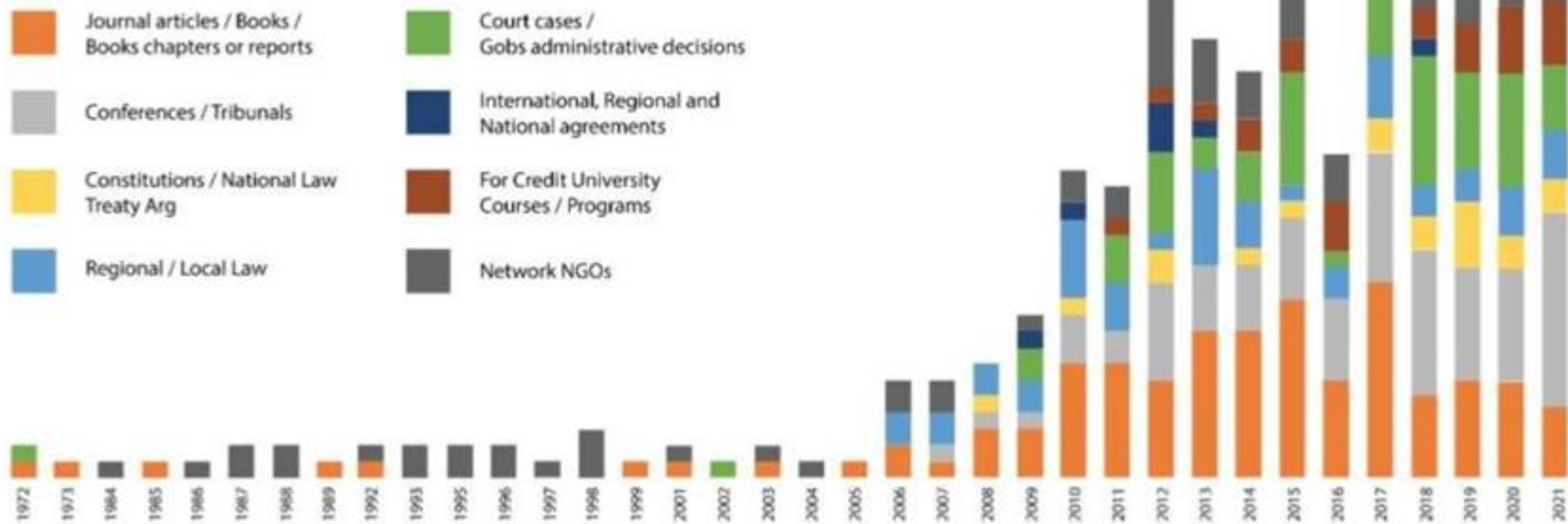
THIRD EDITION

Christopher D. Stone

Dél-Kaliforniai Egyetem

- Sierra Klub vs. Morton ügy
- pervezetés
- különvélemény William O. Douglas bíró

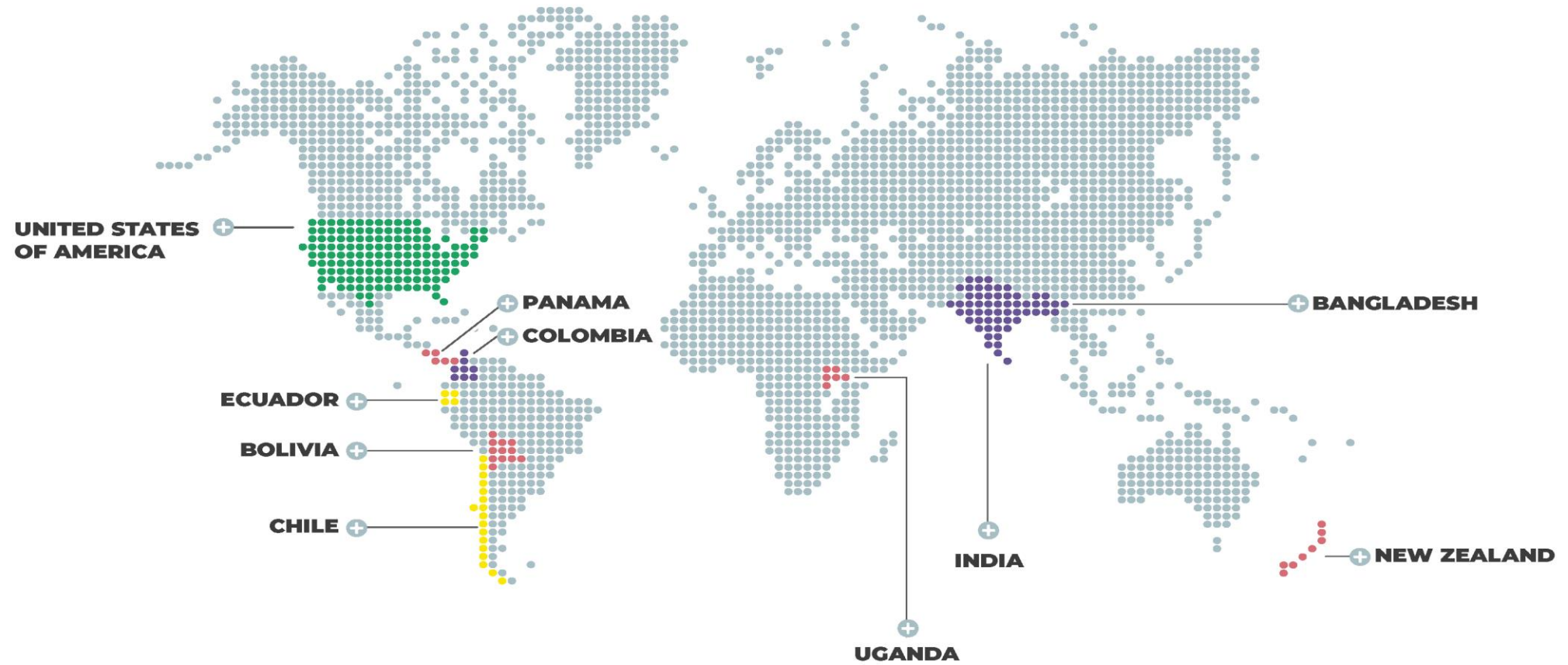
Rights of Nature timeline

Legal Rights of Nature Across the Globe

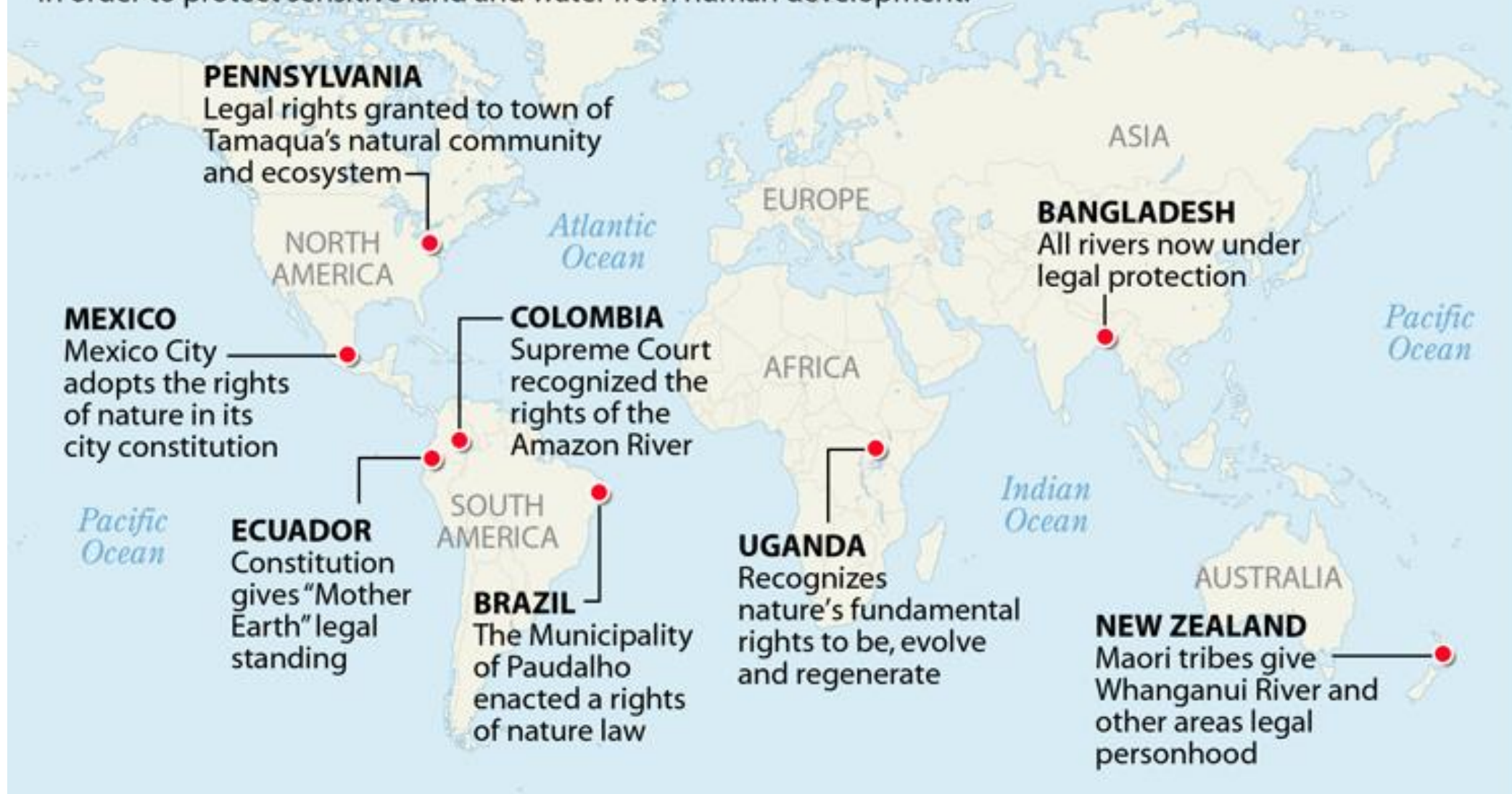
- National Legislation
- Municipal Legislation
- Court decision
- Constitutional

Click on the + to learn about each country

'Rights of Nature' Gaining Traction Across the Globe

Several governments and courts have instituted legally binding "Rights of Nature" in order to protect sensitive land and water from human development.

PAUL HORN / Inside Climate News

<https://insideclimatenews.org/news/19092021/rights-of-nature-legal-movement/>

KLMÍPEREK VILÁGJELENSÉG

65 országban mintegy 2.180 per indult (ENSZ)

Cél szerint:

1) A klímavédelmet szolgáló **jogalkotás fejlesztése**, pl. fosszilis energiahordozók bányászatának tilalma

2) Jogalkalmazók, állami szervek: tegyék **hatékonyabb intézkedéseket** a védelemben. (meglévő jogintézmények)

3) **Emberi és állampolgári jogokra** hivatkozó klímaperek.

! a klímavédelem és az alapvető jogok közötti összefüggések

ENSZ Közgyűlés egészséges környezethez való jog egyetemes emberi jog (2022)

4) Polgári jogi igények érvényesítése (vállalatok felelőssége)

2008 Ecuador

Rights of Nature Articles in Ecuador's Constitution

Title II Fundamental Rights

Chapter I

Entitlement, Application and Interpretation Principles of the Fundamental Rights

Art.10 Rights Entitlement.- Persons and people have the fundamental rights guaranteed in this Constitution and in the international human rights instruments.

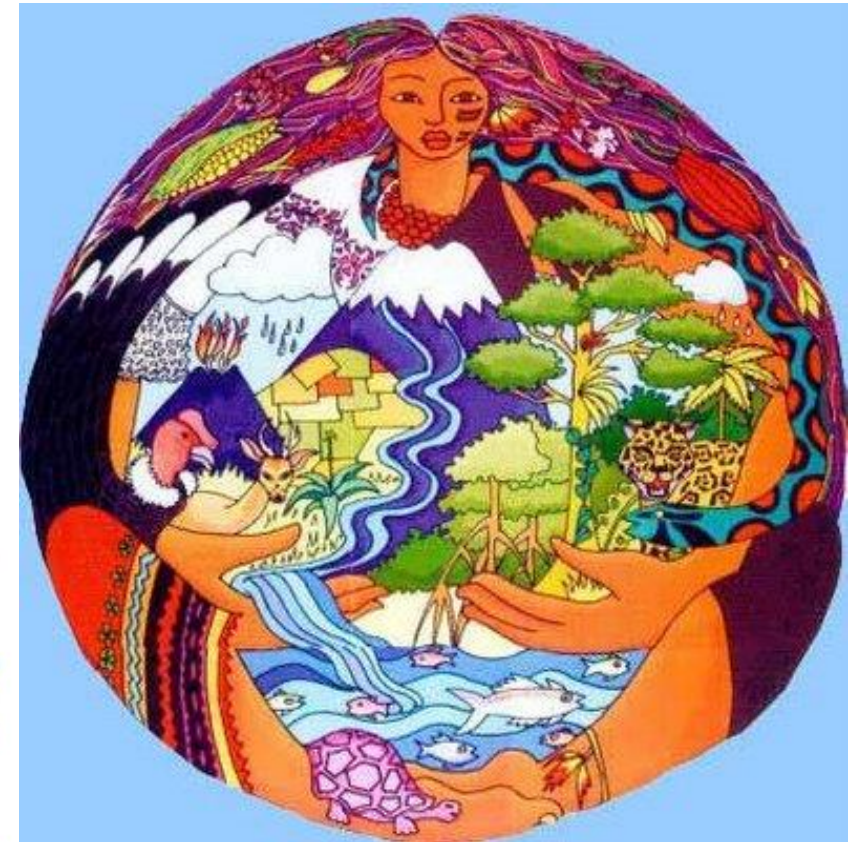
Nature is subject to those rights given by this Constitution and Law.

Chapter 7th: Rights for Nature

Art. 71. Nature or Pachamama, where life is reproduced and exists, has the right to exist, persist, maintain and regenerate its vital cycles, structure, functions and its processes in evolution.

Every person, people, community or nationality, will be able to demand the recognitions of rights for nature before the public organisms. The application and interpretation of these rights will follow the related principles established in the Constitution.

The State will motivate natural and juridical persons as well as collectives to protect nature; it will promote respect towards all the elements that form an ecosystem.

BOLÍVIA

2009

2011

2009 alkotmány elismeri a Buen Vivirt az állami fellépést vezérlő elvként

2009 Bolívia vezette az ENSZ Közgyűlését: április 22-ét a Földanya Nemzetközi Napjává nyilvánította

2011 Természetanya Törvénye Bolíviában: **az első nemzeti szintű jogszabály a világon, amely jogokat ruház a természetre**

Buen Vivir a kollektív – a közösség életének teljességének – érzése
contra „jólét” nyugati elképzelés

a jó spirituális élet e

„élni és szeretve lenni”

„szemléletre való időhöz való joggal”

vezérelvként szerepel pl. Ecuador nemzeti tervezési dokumentumaiban.

India 2017. március 23-án

az Uttarakhand bíróság élő emberi lények státuszát adta

- élőlénynek nyilvánította a **Yamuna és a Gangesz** folyót
- arra utasította a kormányt, hogy állítsa le az illegális beavatkozásokat és építkezéseket a területen
- állítson fel **Gangesz igazgatótanácsát.**

PhoDurga Puja fesztivál a Yamuna folyón

- Foto: Altaf Qadri/AP
- Forrás: <https://www.theguardian.com/world/2017/mar/21/ganges-and-yamuna-rivers-granted-same-legal-rights-as-human-beings>

UGANDA 2009 nemzeti környezetvédelmi törvény

- 4. § a természet jogai:
- létezni, fennmaradni, fenntartani és
- megújulni életciklusai, szerkezete, funkciói és evolúciós folyamatai tekintetében
- A személynek jogában áll keresetet indítani az illetékes bíróság előtt a törvény szerinti természetes jogok esetleges megsértése esetén

USA

**2010 Pittsburgh (Pennsylvania)
városi tanács: rendelet
elismerte a természet jogait a palagáz-fúrások
betiltásának részeként.**

**2019 Toledo (Ohio) Lake Erie Bill of Rights
városi rendelet tónak saját jogai**

2017 Te Awa Tupua

290 km a Tongariro-vulkántól a Tasman-tengerig

jogi személyként ismerte el a Whanganui folyót,

Iwi-k történelmi küzdelmének vége

Preambulum: a korona – az 1840-es Waitangi Szerződés értelmében – elismerte a maori ősi földet az iwik szellemi helyeként.

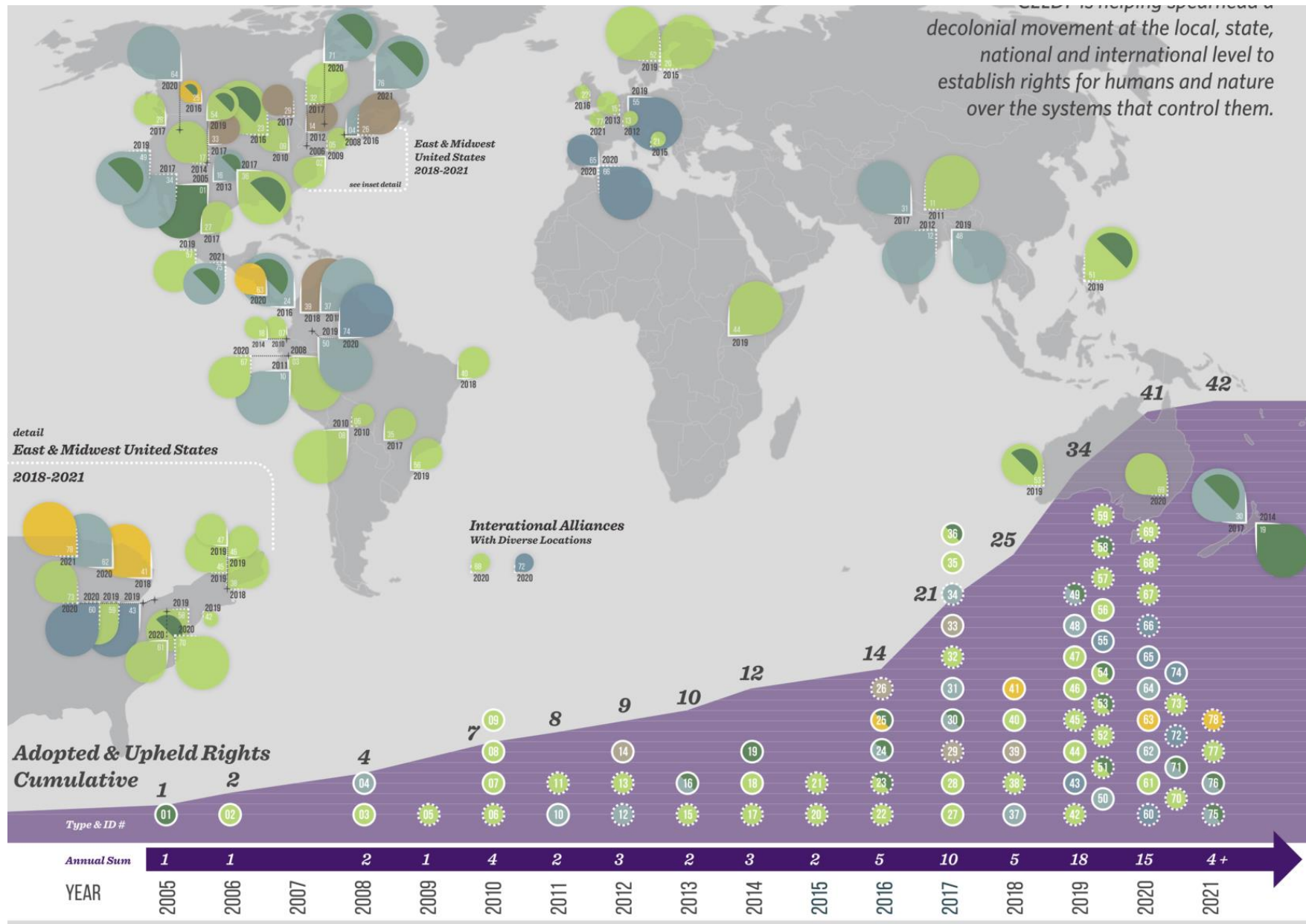
létrehozta a **Te Pou Tupua képviselő hivatala**

1 Iwi **1** a Koronát képviselő

- Beszél nevében

- Megőrzi a folyó integritását

Quelle: <https://www.siteations.com/portfolio/rights-of-nature/>

2022 szeptember 30.

Spnyol Parlament

‘Mar Menor Act’ (ley 19/2022, of 30 September),

A lagúna és medre jogai

Megvédeni magát

Helyreállításához való joga...

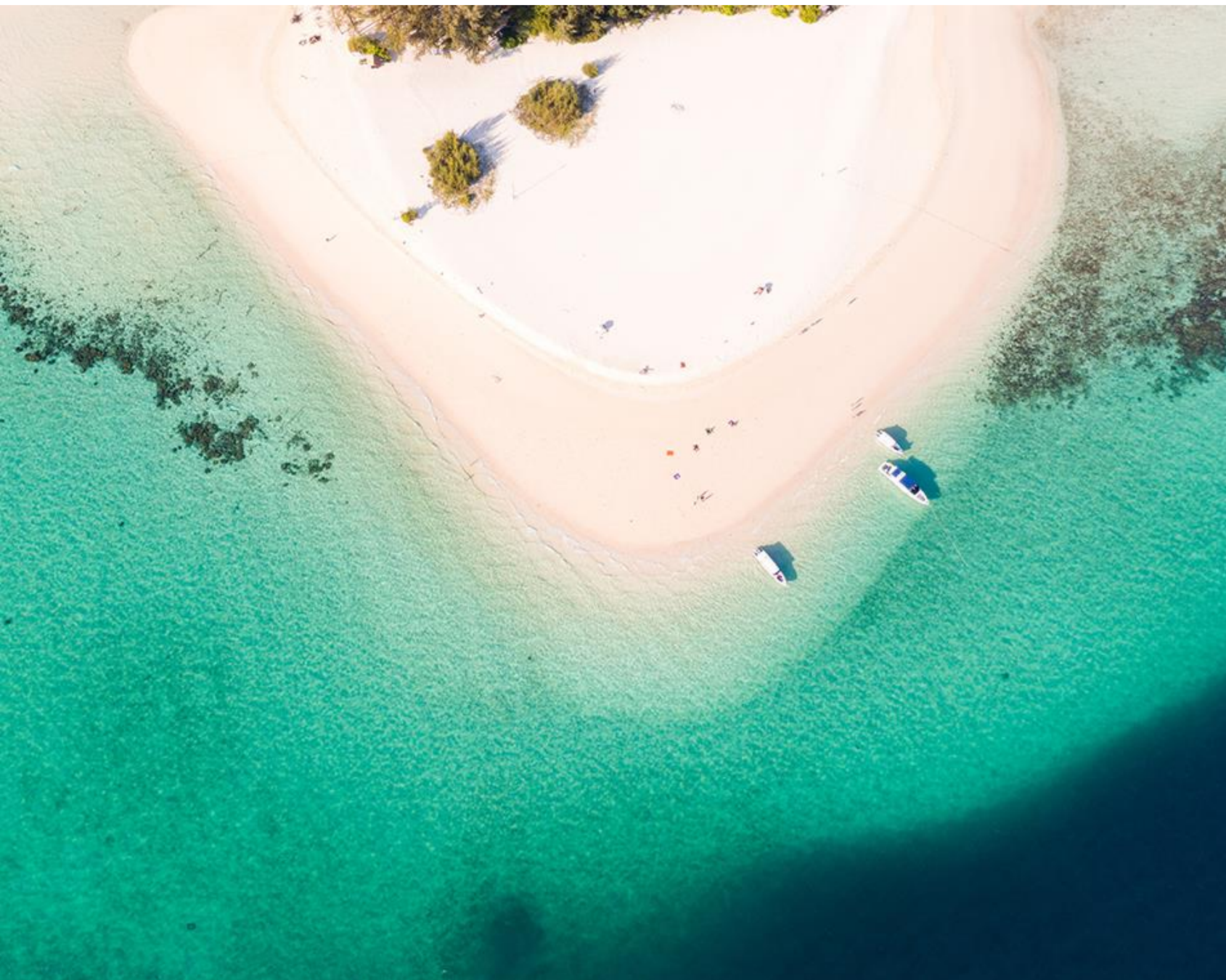
Európa legnagyobb sós vizű lagúnája

70.000 ember

a demonstráció 73 km

- műtrágyaszennyezése
- mg
- turizmus
- aszály

jogi személyé nyilvánították
perelheti a szennyezőket

Jog:

- védelemhez
- megőrzéshez
- Karbantartáshoz
- helyreállításhoz

törvényes gyámságát három
bizottság gyakorolja:

Képviselői Bizottság:

3 központi kormányzati tag
3 regionális kormányzati tag
7 civil társadalmi képviselő

+ van egy **Ellenőrző Bizottság**,
amely a Mar Menor közösségeinek
küldötteiből áll

+ TUDOMÁNYOS BIZOTTSÁG

SIKER?

- főleg szimbolikus
- (még?) nem bizonyított hogy hatékonyabb-e
- mit akar elérni a felperes a károsult nevében?
- A felperes az elszenvedett kár megtérítésére kívánja-e kényszeríteni a hatóságot?...
- vagy kártérítésre kényszeríti a másik – szennyező - felet?
- Ki vonható felelősségre ezekért a károkért?
- Felelősségre vonható-e a kijelölt gyám/képviselő, ha egy folyó kiárad/...kárt okoz?

KÖZÖS JELLEG:

RoN

-

Klímaperek

hármás környezeti válságra reagál

helyi probléma (palagáz, Sierra vs. Morton, Mar Menor Act)/+globális
kérés (természet/klíma/lakhely...)

alapvető jogok

környezethez, élelemhez, vízhez, kultúrához, lakhelyhez, jövő generáció
jogai...stb.

sérülékeny rétegek (őslakosok, gyermekek)

biocentrikus/ökocentrikus világkép -jövő generáció érdekei

jog+politika

nincs bizonyítva a hatékonysága

A close-up photograph of a person's hand holding a thin, light-colored branch. The hand is positioned in the lower right quadrant, with fingers wrapped around the branch. Several vibrant green leaves are attached to the branch, some overlapping the hand. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting a natural outdoor setting. The overall tone is calm and organic.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

kovacs.agnes@jak.ppke.hu